

Előfizetési díj:

Negyedévre ... 2 kor.
Félévre ... 4 kor.
Égész évre ... 8 kor.

Egyes szám 40 fill.

Megjelen havonként
kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség:

IX., Ferencz-körút
31. szám, I. em.

Kiadóhivatal:

VIII., József-körút 43.
szám, földsz.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egyes.,
Kolozsvári Athletikai Club,

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsztmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.,
Lévai Torna- és Vivó-Egylet,
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,
Lőcsei Vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. Torna-Egylet,
Magyar Uszó-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Ovári Torna- s Vivó-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egyl.,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Ényedi Korcsolyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti, Evező-Egylet,
O-Becsei Kerékpár-Egyes.,
Ó-Budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Sátorlajuhelyi Korcs.-Egylet,
Selmeczi Akad. Athléta Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. Köre,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,
Szabadkai Torna-Egylet,

Szarvasi Korcsolyázó-Kör,
Szatmár-Németi torna és vivó-egyl.,
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet.,
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletika Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli Kofcs.- és Hajós-Egylet
Torontáli Athletikai Club,
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zsombolyai Athletikai Club

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ö nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

Egységes testnevelés.

Tanügyi irodalomunknak és a mi ügyünknek egyik legteljesebb munkásától, Kemény Ferencz igazgatótól közelebb egy nagyobb szabású mű jelen meg, melyben a sport számos kinövésait fogja vizsgálni. E tanulmányának eredményeit javaslat alakjában már be is terjesztette a nemzetközi olympiai bizottsághoz, hogy az a legközelebbi kongresszuson tárgyalhassa. A javaslat lényeges pontjai lapunk mai számában olvashatók.

Mindenkor büszkesége lesz a magyarnak, hogy e javaslatot magyar ember tette a nemzetközi bizottságnál, mert biztosan hihetjük, hogy esetleg erős vita után is a javaslat lényege elfogadtatik és a testnevelés és sport egységebb lesz, legalább az elbírálásban. Ugy gondoljuk, hogy maga Kemény sem reméli, hogy javaslatával rövid időn megteremti az egységes testnevelést, de mindenki hiheti, hogy bár nagyon hosszú idővel, de eljő az az idő, hogy a neveléstannak általában elismert elvei legalább az ifjúsági testnevelésben minden művelt nemzetnél érvényesülni fognak.

Nagyon jól sejti Kemény, hogy az egyes testgyakorlatok közül nehéz lesz kiválasztani a

valóban legjobban megfelelőket, mert itt még a nemzeti érzéssel is meg kell küzdenünk. Vagyis nehéz lesz a németet az ő sajátos tornarendszerétől, az angolt az ő sajátos athletikájától egy lépésre is eltéríteni. Mi magyarok e két nagy nemzet testgyakorlataiból alkottuk meg napjainkban a mi rendszerünket, de épen mi láthatjuk, hogy még nekünk is mily sok régi szokással, régi felfogással kellett megküzdenünk, hogy a jónak vélt egységes testgyakorlatot megteremtsük.

Nem napok, talán nem is évek munkájáról van itt szó, de az igazság kutatásánál nem is az a döntő, hogy mikor válik tette az eszme, hanem, hogy az igazságot belássuk.

A részletekben, az egységes testnevelési gyakorlatok megválasztásában a versenyek rendezését, illetőleg bizonyynyal mi is sokban eltérünk Kemény felfogásától, de ez ily nagy eszménél mellékes. A fő csak az, hogy a kongresszus a javaslatot általánosságban elfogadja és az egyes nemzetek kebelében akadjon több Kemény Ferencz.

A nemzetközi kongresszus csakis akkor teszi igazán kötelességét, ha ily eszméssel foglalkozik, mert nagyon szép ugyan a versenyrendezés is és a sport irányítása, de az olym-

piái névnek csak akkor felel meg, ha testinevelésünket az antik tökélyre vezeti vissza. Már pedig az általános testi erősödést legeredményesen úgy éri el a bizottság, ha az iskolák útján igyekeznek a közre hatni.

Ha az elméleti oktatásnál minden remzet meg tud egyezni nagyjában a tantárgyakat, ezek anyagát, módszerét illetőleg, miért ne remélhetnők, hogy a testgyakorlatok nemeiben, a tanítás módjában is megegyezésre lehet jutni. Nagyon kicsinyesnek látszik ugyan, hogy a nagyemberek azzal foglalkozzanak, hogy mi jobb; a korláttornázás-e vagy futás, pedig ez is volna oly fontos kérdés, mint hogy azt tárgyalják, hogy egyenletekből mennyit tanuljon a tanuló a középiskolában.

Azt se kell különben a bizottságnak parancsolólag kimondani, hogy mily gyakorlatok volnának egyedül a üdvözítők, csak mintegy a testgyakorlásnak az általános tantervét alkotná meg, melytől az egyes nemzetek részletes tanterve többé-kevésbé eltérhetne.

Mégegyszer örömmel üdvözöljük Kemény Ferencz eszméjét és sikert kívánunk a kongresszus küzdelmében. L. M.

Mika Károly emlékezete.

A magyar sportirodalom veszteségéről, Miksa Károly haláláról szépen emlékezik meg a soproni áll. reáliskola értesítője. Itt közöljük a megleghangu bucsuztatót egész terjedelmében.

Szenteljünk szíves olvasóim és kedves tanítványaim néhány őszinte sort elhunyt szeretett kartársunknak, a ti jóakaró professzorotoknak, *Mika Károly* drnak is, kit a kérlelhetetlen halál, a legszebb férfikorban döntött ki szeretett családja és tanártársai köréből.

Elhunytánál még az a vigasztalás sincs meg, hogy a természet örök törvénye szerint, mely mindennek, a mi a földön van, határt szab: az emberi kor legvégsőbb határában ragadta volna ki sorainkból. „Ugy mult ki, mint az olajfogytán levő méces: lassan, sorvadozva.

Feledhetetlen kartársunk az 1855. év február hó 23-án született Brassóban, hol elemi iskoláit is végezte. A gymnasium 1—6 ik osztályát a csiksomlyói, a 7—8-dikat a brassói r. kath főgymnasiumban fejezte be. Az 1873/4. tanévben a budapesti József-műegyetemnek volt hallgatója. 1874/5. tanévben a kolozsvári tud. egyetemen

a természettudaj- és vegytanra iratkozott be, 1875/6-ik tanév elején mint a tanárképző-intézet rendes tagja 300 frt. ösztöndíjat nyert, 1876 tavaszán növénytan ismertetéi gyarapítása céljából a tübingeni egyetemen Hofmeister laboratóriumában kezdett dolgozni, honnan Hofmeister hirtelen bekövetkezett halála miatt az erlangeni egyetemre ment, s itt folytatta őszig tanulmányait. És hogy ez időt hasznos munkálkodással és önképzéssel töltötte, mutatja az a buzgalom, hogy egy értekezésével 100 frt. jutalmat nyert. Végre tanulmányai betetőzésül 1878. őszén elnyerte a doktori oklevelet s egy évre rá a tanárit.

1881. augusztus havában a pancsovai reálgymnasiumhoz helyettes, decemberben pedig rendes tanárnak neveztetett ki, honnan 1884 augusztusban a magas kor-mány a soproni áll. főreáliskolához helyezte át.

„Közéletünk egyik legkiválóbb, akarat erős harczosa hunyt el Mika Károlyban, a soproni főreáliskola neves tanárában, a kit a nagy szenvedéseitől most váltott meg a halál” írja egy helybeli lap.

Szeretett kartársunk évek óta betegeskedett, az elmúlt év nyarán pedig oly súlyosra fordult állapota, hogy időnként elméje is elborult. A tulfeszített munkának volt áldozata. Nagy ambícióját nem elégítette ki a középiskolai tanár hivatása, hanem az irodalmi és társadalmi téren is fáradhatatlanul munkálkodott. Irogatott a helybeli lapokba, de a vadászat irodalma volt az, a mely őt a munkára sarkalta. A magyar vadászati szakirodalom legkiválóbb művelőjét vesztette el benne, ki fáradságot nem ismerve, vasszorgalommal és nagy tudással felfegyverkezve lelke tüzet emésztette fel, hogy a magyar vadászközönséget tétlenségéből felrázza.

Az egész ország vadászközönsége ismeri a „Természet”, „Vadászlap”, „Vadászat és Állatvilág”-ban sűrűn megjelenő szakközleményeit; minden olvasója a legnagyobb elismeréssel szól „A vizsla parforce idomítása” című könyvéről. A vadászati szakirodalomnak pedig valóságos kincsesbányája az átdolgozásában megjelent „Ditzl”-féle diszmű, melynek értékét kiválóan emeli az a körülmény is, hogy a majdnem 800 oldalas munkában minden vadászati műkifejezés magyar.

E széles munkássága közepette, mint állami főreáliskolai tanár híven teljesítette terhes kötelességeit és élénk részt vett a társadalom minden közhasznú mozgalmában. Egyik harczosa volt a vadászati védőegyesületnek; 1875 óta rendes tagja a természettudományi társulatnak, választmányi tagja a sop. irod. és művészet körnek; jegyzője a torna- és tüzoltó-egyesületnek, választmányi tagja a korcsolya-egyesületnek, alelnöke a soproni madárvédő-egyesületnek. A legjobb vadászpajtás — írják még róla — és a kikkel különösen rokonszenvezett, melegsivű, igaz, önzetlen barát.

Eltávozott buzgó tanártársunk, jó családapa! fogadd e kartársi megemlékezést szívünk őszinte, keresetlen megnyilatkozásának.

Adja meg a Gondviselés lelkednek a legjobbak jutalmát, az örök életet! Porhüvelyed pedig nyugodjék békében!

Dr. Ágh Lajos.

A Sport orvosi szempontból.

Az „Egészség“ legutóbbi számában dr. Holló József tollából e cím alatt igen érdekes cikk jelent meg, melyet időszerűségénél fogva melegen ajánlunk minden sportot űzőnek szíves figyelmébe. Szerző az ókori hellének sportját jellemezve, összehasonlítja az akkori olympiai játékok győztesét a maival s így kiált fel: „Valóban a görögök utolérhetetlen plasztikájában egy-egy férfi-szobor az arányok megtestesült harmóniája, mialatt a női test maga a legfenségesebb költészet. Harmonia, költészet! Mennyire átalakultatok a modern fölfogás mesterkéltségében! Ma a „rekordok“ bárdolatlan hősét veszi a hír szárnyára, a nő pedig fűzővel s a divat egyéb természetellenes kinövéseivel teszi önként ruttá, mit a természet szépnak alkotott.“

Áttérve a testedzés és sportolás mai alakjára és módjára, felveti azon kérdést, vajjon az föntartja-e a test egészségét s fejleszti-e a szervezet ellentálló képességét és erejét. S erre a kérdésre mint orvos azt feleli, hogy: „a sportok manapság szokásos módja a legtöbb esetben fölötte káros a szervezetre, az egészséget veszélyezteti, az ellentálló képességet csökkenti, az élettartamot nagy mértékben megrövidíti.“

Ezután kimutatja a szerző, hogy az orvosok előtt ujabban különösen a *szív* bajok egy sajátos alakja ismeretes; a szív kifáradt, nem huzódik többé jól össze megbénul s ezt főleg a *szívizomzat túleröltetésének* tulajdonítják. Az erőltetett testmozgás következtében a szív izomrostjai meghosszabbodnak, a rekeszek megnagyobbodnak s a szív egész terjedelmében kitágul.

Az 1895. évi budapesti *táv-evező* versenyen több orvos négy versenyzőn érdekes megfigyeléseket és méréteket eszközölt; valamennyinek a szív működése szabálytalanságot mutatott, sőt egyik-másiknál azt még másnap is tapasztalták. Az izmokon pedig óriási anyagvesztést konstataáltak ugyannyira, hogy a combok térfogata $\frac{1}{2}$ —2 cm.-rel kisebbedett. Ezután szerző így folytatja: Hogy a sport örületes tulhajtásaira rámutassak, elegendő emlékeztetnem a marathoni 30 kilométeres futásra, a Balaton verseny átúszására s az *eszelen kerékpárversenyekre*, mely utóbbiaknál a legnagyobb „rekordok“ „főállítói“ immáron a gyorsvonat sebességét is elérték. Pedig az erőltetett, főleg hegyre való kerékpározás a legnagyobb veszélyeket rejti a szívre, mert az óriási izommunkán kívül a test előrehajlásából származó rendetlen légzés is szerepel szívgyöngeség kiváltója gyanánt. Az amerikai életbiztosító társulatok igen helyesen magasabb díjért fogadják el kerékpáro-

zók biztosítását. Sőt külön specialisták is működnek „kerékpár betegségek“ számára.

Ha mindezek daczára egyes athléták „nem törnek le“, hanem óriási testi erő és kitartás felett rendelkeznek, ez a szív csodás alkalmazkodásának tulajdonítható. Az ilyenek szíve kétszer, sőt háromszorosan is nagyobb a rendesnél, de ez nem jelenti egyszersmint a nagyobb egészséget. Mert azt mondja a szerző: „A jelenben talán igen, mert nagyobb munka kifejtésére kisebb visszahatást tanusít, de az élet tartamára és későbbi évtizedek egészségére nagyon is szomorú viszonyokat árul el.“

S a való élet igazat ad a szerzőnek, mert gyakran tapasztaljuk, hogy a legerőteljesebb férfiak, kiknek hatalmas mellkasuk s herculesi izomzatuk van, éppen életük delén hálnak meg. S itt hivatkozik a nemrégiben meghalt török birkózó Karah Ahmed esetére; e rettenetes izomzatu birkózót alig 35 éves korában szintén rögtöni szívbénulás ölte meg.

A sport tulhajtása még veszedelmesebb azokra, kik már valamely szervi bajban szenvednek, például szívbajban, tüdőtágulásban, vesegyuladásban, elhízásban stb. *Szilágyi Dezső* tragikus halálát is ilyen fajta hirtelen szívbénulás idézte elő, pedig athléta alkatú, hatalmas izomzattal bírt, mellkasa 117 cm átmérőjű volt, de ő is kissé tulhajtotta a testedzést akkor, a mikor ezt már nem kellett volna tennie.

Szerző érdekes és tanulságos cikkét a következő szavakkal fejezi be: „Kétségtelen, hogy a sportok manapság szokásos gyakorlása, mely fárasztó trainingekkel és kimerítő versenyekkel kapcsolatos, a mondottak értelmében fölötte káros és veszélyes. A sportolást joggal kétélű fegyvernek tekinthetjük, mely azt, ki vele *ésszerűleg, mérsékelten él*, megedzi, erősíti, ellentálló képességét növeli; de ép az ellenkezőjét cselekszi annál, *ki a testgyakorlást szertelenségbe viszi. A hivatásos athléták mind korai halállal mulnak ki*, s ujságaink „sport“ rovatában szerepet vivő ifjaink, a *rekordok hősei és javítói* ne igen kecssegtessék magukat hosszú életkorral.“

Szívleljük meg e jó tanácsokat!

Kárpáti Béla.

Labdarugás.

Rambler-matchek.

A Budapesti Ramblerek idei sikerdus szerepléseinek méltó folytatása volt a Bonner F. V. ellen kiküzdött mérkőzése s a bécsi Germania felett aratott fényelmes győzelme. Előbbi győzelméről már mult számunkban megemlékeztünk s ezuttal főleg a mérkőzés leolyását s a játék méltatását igyekszünk olvasóinkkal közölni. A Budapesti Ramblerek összeállítása a bécsiek

ellen szerepelténél sokkal szerencsésebb volt, különösen a védelem ereje és ellenállása osztatlan elismerésben részesült. Ordódy a nyári pihenő után ezuttal először állott sorompóba s lelkes játékával egyaránt segítette csatársorát a támadásban s vált a védelemnek főlöslégévé. Wagner—Wachuda baékek gyönyörűen védtek, míg a támadásban Buda, Pokorny és Borbás állották meg legjobban helyüket. A magyar csapatok szokásos balsorsa folytán a helyválasztás joga ismét a vendégeké lőn, kik nappal hátban kezdvén a játékot, gyenge támadást intéznek a magyar csapat pozíciója felé. De csakhamar visszaveretnek s a játék színhelye állandóan a bonniak téréfelében van, hol a magyarok a kaput szakadatlan ostrom alá fogják. Goalt azonban csak a 18-ik perczen tudnak szerezni, még pedig Minder révén, ki egy jobbról közepére dobott labdát szép rugással rendeltetési helyére küld. A bonniak lassanként hozzászoknak a talajhoz s kezdik a támadó szerepet átvenni. Egy sikerült lerohanásuk meghozza számukra az első goalt; alig egy percczel később a labda ismét fennakad a bonni kapu hálójában. A lassan előregurított labdát a kapus elhibázza s a magyar csapat ezen réven könnyű 2-ik goalhoz jutott. Második féldőben a magyar csapat már többször volt kénytelen védelemre szorítkozni, bár sokszor támadott, de törekvései sikertelenek maradtak a jobboldali támadás ügyetlensége miatt. A játék meglehetősen változatos képet nyer a felváltva támadó két csapat gyors mozdulatai folytán, mely hol az egyik, hol a másik kapu elé helyezi a küzdelem színterét. A bonni kapus egynémely kritikus pillanatban gyönyörűen véd, jóvá téve mindazon hibákat, melyet az első féldőben mutatott tévovázása előidézett. A magyarok kapuvédjének, Bádonyinak is akadt dolga, bár munkájában a két kitűnő hátvéd játéka nagy támogatást nyújt. A magyar forwardsok ismételt támadásai visszaveretnek s a második féldő elmúlik a nélkül, hogy eredményt akár melyik csapat el tudott volna érni.

A magyar csapat összjátéka — tekintve a különböző egylethez tartozó játékosokat — aránylag elég jó volt. Leginkább azonban gyorsaságuknak és szívósságuknak köszönheték győzelmüket. A védelem oly erős volt, hogy egy magyar válogatott csapat nem tudott volna jobbat kiállítani.

Biró Herzogh Ede volt.

Vasárnapon, szeptember 7-én a bécsi **Germaniával** szemben állottak a Budapesti Ramblerek, kik a vendégcsapatot **7:3** arányban győzték le. A bécsi Germania a Ramblerekhez hasonló alapon működő csapat s játékosai közt vannak olyanok is, ki a bécsi The Ramblers-nek tagjai. De míg ez utóbbi egylet a legjobb játékosok csoportját képezi, addig a Germania csapata főleg a másodrangú egyletek tagjaiból verődött össze. A forwardsok kivételével alig akadt jobbfejta játékos, kapuvédjük pedig oly kritikán alul játszott, hogy nálunk akármelyik másodrendű csapatnak külföldi kapuvédje van. A játék lefolyása alatt sokszor akadt alkalma a bi-

rónak az elharapódzó durvaságokat lefűtyülni, a melyeknek leginkább a védelem a bécsi képviselői idéztek elő, gáncs, orozva támadás stb. szabályellenességeknek szakadatlan használata által. Sajnos, a magyar csapatnak néhány tagja nem tudta magát eléggé mérsékelni s a bécsiek durvaságait durvasággal viszonzták s nem elégedtek meg azzal az elégtétellel, a melyet a bíró szolgáltatott nekik az ellenfél hibáinak büntetése által.

A játék lefolyását a következőkben foglalhatjuk össze: Sorshuzás folytán a magyaroké lett a helyválasztás joga, kik a nappal és széllel hátban levő kedvező oldalt választják. A bécsiektől csakhamar elkaparintják a labdát s állandóan ostrom alá fogják a bécsi kaput s csak nagy szerencséje óvta meg attól, hogy a labda nem a hálóba repült, hanem a kapulécbe ütközött vagy pedig alig arasznyira mellette haladt el. 15 percz múlva siker koronázza a magyarok munkáját Steiner, ki mult csütörtökön gyöngékedése miatt nagyon sokat ügyetlenkedett, ezuttal kitűnően állta meg helyét s egy védhetetlen lövéssel a magyarok első goalját szerezte meg. A második goalt is beadják csakhamar a magyarok Buda révén, ki a balszérről centerezett labdát ügyesen rendeltetési helyére juttat. Pokornyé lett a harmadik goal elérésének érdeme, míg a negyedik pontot a Budapest Sport-Club jeles balszélső csatára Oláh szerezte meg a csapatának. Az egész féldő alatt a magyar csapat offenzívában volt s a sikeres ostromot nagyban elősegítette a csatárok és hálfok gyors játéka. A bécsiek védelemre fektették a fősúlyt, s bár több ízben sikerült a legveszedelmesebb támadásokat elhárítani, a magyarok erőyes ostroma minden ellenálló képességeket megtörte.

I. féldő eredménye: 4:0 B. R. javára.

A második féldőben a bécsiek többször támadnak, melyet a magyar védelem nem utasít elég erőyesen vissza, minek következtében csakhamar két goalt érnek el a bécsiek. A magyar csatársor nem rest s csakhamar visszaadja a gét goalt s a bécsiek harmadik goaljára ők egy hetedik goallal feleltek, úgy, hogy a végeredmény 7:3 volt a budapestiek javára. A goalok mennyisége bizonyítja, hogy a játék rendkívül változatos volt, különösen a második féldőben, midőn a bécsiek mégis félig-meddig méltó ellenfélként mutatkoztak.

A magyar csatársor minden játékosa egyénileg jó volt s alkalmunk volt ezuttal oly lövéseket látni, a milyent alig tapasztalhattunk eddig magyar csatárok részéről.

Buda, Pokorny és Steiner a középben nagyon jók voltak; a két szélén Oláh gyors lerohanásaival, Braun pedig szép centerzéseivel tűnt ki leginkább.

Pozsonyi többet ártott mint használt azzal, hogy a bécsiek durvaságaira hasonló módon felelt.

Hoffmann-Bródy sikeresen támogatták a csatársort, míg a védelem erejét képviselő baékek és a kapuvéd minden lehetőt megtettek az ellenfél támadásainak elhárítására.

Bíró Horváth Ferencz volt, ki a játékszabályok pontos betartásával mindkét csapat megelégedését érdekelte ki.

A két csapat összeállítása a következő volt:

Fleisig (Vorwärts)

Linschefsky (I. V. F. C.) Tar (Rapid)

Koller Grünbaum Schwartz

(W. A. C.) (I. V. F. C.) (F. Cl. 1898)

Grünbaum II. Hoffmann W. Berg Wiesner Grotte

(I. V. F. C.) (W. A. C.) (Union) (F. C. 1898) (Vw.)

Rapos (B. T. C.)

Berán (F. T. C.) Skrobák (B. T. C.)

Hoffmann (M. U. E. Pozsonyi (M. T. K.) Bródy

Braun Buda Pokony Steiner Oláh

(B. T. C.) (Postás)

Budapesti Torna-Club I. 2:1. eredménnyel győz a Bonner F. V. felett.

A B. T. C. első őszi szereplése nagyszámu közönséget vonzott ki a millenáris pályára.

A Bonniak első szereplése után joggal remélhetjük bajnoki csapatunk győzelmét, melyet különösen az első félidőben fölényes játékkal magának eleve biztosított. B. T. C.-é a helyválasztás joga, mely különös szerencsével élve, nappal és széllal hátban játszik. A bonniak csakhamar védelemre szorítkoznak, támadás támadást ér, s a B. T. C.-nak az első negyedóra után sikerül a labdát a kapuba röpíteni. A 38-dik perczben 2-odszor kerül a labda a bonni kapuba, míg a vendégcsapatnak egyszer sem volt alkalm a B. T. C. kaput az egész félidő alatt veszélybe sodorni. A második félidőben Bonn többször támadott s sikerült is egyszer goalt elérni. B. T. C. csapatja az első félidőben produkált folytonos támadásról kimerült s így eredményt nem tudott elérni.

A magyar csapat — bár összeállítása meglehetősen sikerült volt — nem mutatott legjobb formát, a mi teljes tréning hiányának tulajdonítandó. Az első félidőben még valahogy megállotta helyét — bár összjátéka bizony kissé kezdetleges volt — de gyorsaságban, szívósságban messze tulszárnyalta bonni ellenfelét; a második félidőben azonban nagyon bágyadtan s kimerülten játszott s nagyon gyakran minden erejét összeszedve kellett a vendégcsapat erélyes támadását visszaverni. A védelem volt a csapatban aránylag a legjobb; Wagner és Bádonyi kitettek magukért, míg Rapos — ki ezuttal backet játszott — hatalmas rugásaival a bonniak csatársorának minden kombinációját megzavarta. A halfbackek sokat dolgoztak és segítettek a csatársornak, mely azonban nem igen felelt meg a várakozásnak, s különösen összjáték dolgában szorgalmas tréningre van szüksége, hogy tavaszi remek formáját visszanyerje.

Bíró: Scharfe János volt.

Igazságos ítéleteivel mindkét csapat megelégedését vivta ki.

Budapesti III kerületi Torna- és Vívó-Egylet I. a Fővárosi Torna-Club I. csapata ellen. Eredmény 3:3

Hétfőn délután mérkőzött fentí két csapat a III. ker. Torna- és Vívó-Egylet pályán.

Helyet a vívó választ és így a Főv. T. C. kezdi a játékot és alig 2 percz múlva belövi Roóz az első goalt a Vívók kapujába. Felállás után a bíró Fülöp (postás) azonnal kiállította a Főv. T. C. egyik játékosát Kardost, mire a Főv. T. C. játékosai az általuk már előzetesen kifogásolt bíró biráskodását, részrehajlónak vélték, a játék folytatását félbeszakítani akarják, azonban az ott lévő vezetőségük több tagja a Szövetség esetleges büntetésére intvén őket, hallgatva folytatják 10 emberrel a játékot. Az első félidő 25. perczében sikerült csak a Vívóknak a Hassza által belőtt goallal a játék elejénél kapott goalt kiegyenlíteni, melyet rövid idő múlva egy másik is követett.

A második félidőben a Vívók támadásai gyakoribbá válnak s néhány perczcel a kezdés után belövik a labdát a F. T. C. kapujába. A Fővárosi T. C. mindinkább bírja a neki diktált erős játékot és rövid egymásutánként belövi majd Roóz, majd pedig Stosser a labdát a Vívók hálójába.

A második félidőben beállott kaputvédő, Erdős ritka odaadással védte a Vívók által gyakran agyonbombázott kapuját.

Budapesti Ramblerek 2:0 eredménnyel győznek a bécsi Ramblerek ellen.

A millenáris versenypálya népszerű játéktérét 1902. augusztus 31-én, vasárnapon ismét birtokába vette ama sport, melyhez a magyar testedzés utóbbi években mutatkozott óriási fellendülésének érdeme fűződik. A Rambler-matchhez való készülődés folytán a tavasszal agyongyötrött s június óta pihentetett pálya ismét élénk lett a footballozó alakoktól. Meglátszott a játékosok legtöbbször, hogy a nyári pihenő alatt sokat felejtettek s ha frissebb kedvvel és ambícióval játszanak is, szorgalmas tréningre van szükség, hogy a tavaszi formát újból visszanyerjék. Ezt tapasztaltuk a két Rambler csapatnak mult vasárnapi szereplése alkalmával. A match a magyar csapat győzelmével végződött, a mi nem azt jelenti, hogy a magyarok kevesebbet felejtettek, hanem azt, hogy a magyar játékosok a nyarat szorgalmas athletikai tréninggel töltötték s ez által a tavaszi sportszezonban szerzett szívósságukból és gyorsaságukból mitsem vesztek s leginkább a játéktechnika és összjáték volt az, mely sok kívánni valót hagyott maga után. A magyar csapat védelme nagyon jó volt, különösen a kapuban szerepelt Rapos ezuttal kitűnően játszott s egyszerre a legjobb magyar kapuvédő sorába emelkedett. Régi rossz tulajdonságairól, a határozatlanságról és lassúságáról — úgy látszik — leszokott, a mult vasárnapon

produkált határozott, leleményes és erőteljes játéka dicséretet érdemel. A bécsi Ramblerek kapitánya, Wagner képezte tulajdonképpen a magyar csapat védelmének legerősebb oszlopát. Brilláns játékkal méltán kiérdemelte a tapsokat, melylyel a megjelent szép számú közönség minden bravurjánál kedvenczét tüntetőleg elhalmozta. A többi játékosról nincs sok mondani valónk. Egyénileg jól játszottak, de összjátéknak csak néha-néha lehetett vajmi nyomát felfedezni. A támadás és védelem összeköttetése sohasem volt fentartva, a mi különösen a halfok kissé kényelmes játékának tulajdonítandó. A csatárok pedig egyáltalán nem játszottak össze s az elért eredmény nem annyira a korrektül keresztülvitt összjátéknak, mint inkább egyeseknek az ellenfél védelmén való sikeres keresztültöréseknek tudható be. A bécsi csatársorban Huber, Studnicka, Tauer trio szép, de haszontalan összjátékot produkáltak, a mennyiben sohasem haladva előre, egy helyben dolgoztak. A védelemben különösen a backek kitűnőek voltak s az egész mezőnyben ugyyszólván a kapuvéd volt a leggyöngébb. Sem a bécsi, sem a budapesti csapat nem volt a szokott erős összeállítású; a mieink frissebben és kitartóbban játszottak s ennek köszönhetik a győzelmüket is, míg a bécsiek a második félidőben már nagyon bágyadtak s erősebb támadás kifejtésére képtelenek voltak.

A match lefolyását a következőkben foglalhatjuk egybe:

Ősi szokás szerint az idegen csapaté a helyválasztás joga; a mieink így nappal és széllel szemben kezdik a játékot, melynek színhelye sokáig a magyar csapat mezejében van. Olykor sikerül ugyan a helyzetet rövid időre megváltoztatni, de a játék csakhamar a régi karaktert nyeri s a bécsi csatárok állandó ostrom alá fogják a magyar kaput. Sikert azonban nem aratnak, mert Wagner minden támadást meghiusít. Tauer egy remek lövését Rapos ártalmatlanná teszi szép védelmével. Az első félidő közepe táján a magyar is lassanként lendületbe jön s a publikum lelkes biztatására többször sikerül a bécsiek pozícióját veszélybe sodorni; a játék kezd változatosabb jelleget ölteni s a váltakozó támadások mindkét csapat védelmét többször erősebb próba alá teszik.

I. félidő eredménye 0:0 volt.

A második félidőben a magyar csapat támadása gyakoribbá válik s néhány percczel a kezdés után Pokorny egy jól irányozott lövése goalt eredményez. Tomboló ujjongással vette tudomásul a közönség a magyar csapat eredményét s lelkes biztatásaival nagy mértékben járult a játék gyors tempónak előidézéséhez. A bécsiek csatárai erőlködnek, hogy a magyarok eredményét legalább kiegyenlítsék, de törekvésük hajótörést szenved a magyar védelem ügyességén; Lucius a tul-sókat kombináló csatárok játékában mindig zavart idéz elő; Hofmann centerhalf ügyesen dribliz, adja előre a labdát; Wágner, Rapos, Fehéry sokszor önönmagukat mulják felül. A csatárok is kezdenek egymáshoz szokni;

némikép össze is játszanak, eredményt azonban csak a II. félidő utolsó perczeiben képesek elérni. A bécsi csapat ekkor már teljesen kimerült s támadás helyett védelemre szorítkozott. A bíró fütyje jelezte a játék végét, mely a magyar csapat győzelmét eredményezte. Bíró Herczogh Ede volt. Bár a szabályoktól pillanatra sem tért el, kicsinyes hibákat gyakran lefűtyült, a mi a játék menetét sokszor megakasztotta.

1902. szeptember 4.

Budapesti Ramblerek 2:1 eredménnyel győznek a Bonner F. V. felett. Hétköznap daczára szép számú közönség jelenlétében folyt le a jeles német csapat első debütje. Jól összeállított Rambler csapat mindvégig fölényrel játszott s a fent jelzett arányban biztos győzelmet aratott. A bonniak szereplésével helyszüke miatt csak a jövő számunkban fogunk foglalkozni.

A Budapesti Torna-Club II csapata 4:0 eredménnyel győz az Eperjesi Torna- és Vivó-Egyesület I. csapata ellen.

A B. T. C. bajnoki viadalainak befejezésével az egyesület II. csapata játszott a vidék egyik jónévű egyesületének, az E. T. és V. E. I. csapatával. A B. T. C. fölénye mindjárt a játék kezdetén észlelhető volt s az elején produkált energikus ostrom után az Eperjesiek súlyos vereségére voltunk elkészülve. Az Eperjesiek eleinte tényleg némi lámpalázzal küzdve, ideges kapkodással játszottak, melynek következményei az első félidőben beadott 3 goal lőn. A második félidőben azonban már több számítással és nyugalommal játszottak, úgy hogy a B. T. C. védelmének alaposan hozzá kellett látni pozíciójának védelméhez. E félidőben még egy goalt lőtt a B. T. C. Az Eperjesieknél kivált Eremics kapuvéd, Dohlström hátvéd és Révész csatár, a B. T. C. csapatában Hlavay, Blässy, Alpár voltak a legjobbak. Bíró Kiss Gyula, a 33 F. C. tagja volt.

A Margitszigeti Labdarugók Csapata — First Vienna Football-Club ellen, 5:1 a magyarok javára.

Szépszámú közönség előtt folyt le a Margitszigeti Labdarugó Csapat első nemzetközi matche, mely a magyarok győzelmével végződött. A bécsiek kezdik a játékot, a magyarok azonban hatalmukba kerítik a labdát s heves tempót diktálnak. A tizedik perczben Lindner egyik ellenfelével oly hevesen ütközött össze, hogy kénytelen volt a játékot félbeszakítva a pályát elhagyni. Lindnert a második halftimeban beállott Nirnsee helyettesíti. A játék váltakozva folyik, míg a 34. perczben a bécsieknek sikerül az első goalt adniok. A 43. és 44. perczben a magyarok érnek el egy-egy pontot s így a

félidő eredmény 2 : 1 a magyarok javára. A második félidőben a magyarok még három goalt csinálnak s így a végeredmény 5 : 1 a magyarok javára. A nap hőse Kraft, a magyarok középcsatára volt, ki egymaga négy goalt lőtt. A magyarok közül még Niessner, Tilly és Udvardy tűnt ki, míg a bécsiek közül a két Grünbaum játszott jól. Versenybíró Gillemot Ferencz volt.

Testgyakorlati oktatás

a nagyváradai prémontrei kanonokrend főgymnasiumában.

Egy statisztikai adat szerint az intézet tornaterme, nagyságra nézve, a hazai főiskolai tornatermek közt a második helyet foglalja el. Ez alapon a játékok, gyaloglás, futás, katonai gyakorlat, szükség esetén itt végezhető. A terem fekvése északi világítást nyer három oldalról 23 nagy ablakon. Szellőztethető a terem végén levő átellenes két nagy ajtón. Talaja éles homok. Felszerelése 3 drb nyújtó, 3 drb korlát, 10 mászópózna, 2 sima kötél, 2 gyűrűhinta, 1 trapez, 1 ló, 1 bak, 1 kápástámfa, 80 drb vasbot, 100 drb buzogány, súlyzó három nagyságban, kötelek, rudak, labdák, mérlegek és mérő eszközök oly számban, hogy különböző csapatok munkája sohasem szenved fennakadást. A nagyságban, súly és kifejtett erő nagyságának meghatározása céljából, minden tornaszernél megfelelő *erőmért* alkalmaz az ifjuság; és a saját eredményét maga olvassa le. A folytonos érdeklődést ez folyton felszínen tartja. Az osztály 10 *legjobb* tagja a tornaterem külön könyvébe, egyénenként és tizenként összegezett eredményel vezettetnek nyilvántartásba.

Az osztályozás alapját az képezi, ki hány tornaszeren, hány játékban tudta magát, a tiz *legjobb* cím alá beékelni. A *szabadgyakorlatot* az I. A) és B) osztály szabadon; a II. A) és B) osztály vasbottal; a III. A) és B) osztály buzogánnyal; az V—VIII. osztály rudakkal végezte. A július 10-én megtartott tornaverseny alkalmával, dobszóval adott ütemre be is mutatta. Kiváló volt a III A) és B) osztályok buzogány gyakorlata, s az első B) osztály szabadgyakorlata. A *kötélhúzásra* egyenként eszközölt kihívás folytán és a beigazolt erőpróba után, választatott ki a tiz *legjobb* diák, a kik tornaórákban, saját osztálytársaik 15 leggyengébb, az évváró tornaversenyen pedig az egyenrangú (A és B) osztály tiz *legjobb* tagjaival mérték össze saját erejüket.

Az évváró versenyre, a rudgyakorlathoz 98; buzogányra 50; vasbotra 52; szerek nélküli szabadgyakorlathoz 77 ifju jelentkezett s így az évváró verseny 280 ifju mérkőzése által vált érdekessé. A játékok minden fajtát végezte minden osztály. Az évváró versenyen azonban a két első osztály „Körkorbács“, a két második „Héja és holló“, a két harmadik: „Kecske-táncz“, az ötödik: „lovas lapda“, a VI-ik osztály: a „Lapda-öklöző“ játékot mutatta be. Ez új játékunkhoz, Vido-

sits Gyula ur, a „Tiszántul“ munkatársa ajándékozott egy kiválóan ruganyos lapdát, mely a játéknak is életet adott. Az intézet ifjusága közül 93 játszott ügyesen; Fekete F. VI-ik, Babocsay Z. III. o. t. kiváló biztonsággal. *Kötélugrás* versenyére jelentkeztek negyvenen. Mindannyian végezték a kiválasztott hat nehéz gyakorlatot. *Pózna* mászásban, nagyság szerint sorakozva vettek részt. Szeverényi Z. VI. o. t. öt méter magasra felment három mp. alatt. *Magas ugrás*: 1'10 magasságnál kezdve 41 jelentkezőt kapott. Telegdy L. VI.; Beöthy Andor III. B. o. 1'40 m. magas ugrással győztek. *Távol ugrás*: 3 méter távolságban kezdve, 40 jelentkezőt kapott. Győztessé lett Csányi István IV. o. t. 4'60 távol ugrással. *Nyújtó* tornász 30 jelentkezett. Legegyszerűbb gyakorlat volt, szép és csendes testátemelés. A forgások teljes kizárásával, a nyújtón kézen állás lett tüneményszerű gyakorlattá. Szeverényi, Zimányi VI., Kirvag, Fekete V.; Chrisztján, Csepy, Belu, Pintye, Fekete, Babocsay III.; Danila, Nyegrán, Lammel, Mann Z. II. o. tanulók végezték azt meglepő biztonsággal. *Korlát*: gyakorlata feszes támaszból kiindult karjártatás volt. A lengések néhány faja után, a *kezén állás*, két és egy támfán. A test biztos, csendes emelése által Szeverényi, Zimányi VI., Kirvag, Fekete V., Csányi IV., Pintye, Babocsay, Csepy, Chrisztján III. A), Danilla, Mann, Lammel II. o. tanulók tűntek ki. Az évváró tornaverseny a rendelkezés alatt álló szabad téren és a tornateremben tartatott. Az év folyamán, a nagyváradi vár, 1242-ik, 1474-ik, 1598., 1660., 1692-ik évi ostromának kiválóbb helyeit; a vízvezeteki telepet; a Körös-fenék-gát építését; Peczének ezer év előtti medrét, rendeltetését; Báthory Gábor fejedelem meggyilkolásának helyét, a régészeti múzeumot; a prémontrei rend monostor helyét látogatta meg az ifjuság. Kiválóbb szorgalmu és sokoldalú képesség folytán is kitünőbb tornászok voltak: II. A); Danila M., Mann Z., Bodor D., II. B) Nyegrán, Szabó M., Földes. III. A) Fekete I., Pintye Gy., Babocsay, Chrisztján III. B) Feiler Gy., Beöthy A., Bolkis Gy., IV. o. Csányi S., Lukács V. Kirvag, Fekete I., Irimiás. VI. Szeverényi, Zimányi. Tornatanár: Rátkay József.

A testi nevelésre nagyobb gondot fordítottunk, jól tudván, hogy edzett, munkabíró férfi, csak egészséges ifjuból válhatik. Növendékeinket gyakran buzdítottuk, hogy szabad idejükben önmagunktól is tegyenek ketten-hárman rövid kirándulásokat; miközben virágot szedhetnek, bogarakat gyűjthetnek, gyönyörködhetnek a remek kilátásban, melyek a váradi előhegyről a Körös mellékére s az Alföld végtelen rónájára nyílik. Az ilyen apró séták, a mily élvezetesek, ép olyan hatással vannak az ifju fejlődő szervezetre is. A testi nevelés másfelől az Utasítások szerint történt. A tornaórák leginkább a tágas tornacsarnokban folytak le Rátkay József tornaművezető felügyelete alatt. Ugyancsak az ő vezetése alatt szoktak ifjaink a városligeti tavon korcsolyázni, de ez enyhe télen — sajnos — nem volt erre kedvező

alkalom. Nyaranta a testgyakorlást az intézet befásított, tágas udvarán szokták végezni. Rimanóczy Kálmán ur fürdőtulajdonos kedvezményes jegyeket adott ifjaink részére, nyári melegben pedig a Körös vize szolgál kellemes fürdőhelyül.

A folyó tanévben a játékdélutánokban már az egész intézet részt vett. E játékdélutánok vezetői Mártoncsik A. Lajos és Kende János tanárok s Rátkay József tornaművezető voltak. A játékorákat délután 3 órától 5 óráig tartottuk meg, ősszel okt. 31-ig, tavasszal ápr. 1-től az évváró vizsgálatokig. Ifjaink három csoportba osztva a városligeti játszótéren gyakorolták magukat a testi fejlettségüknek megfelelő játékokban. Vezérfonalul Dr. Ottó József Ifjúsági játékok cz. könyvét használtuk. A tavaszi időszak olyan hűvös volt, hogy a játékot gyakran kellett hosszabb sétával helyettesíteni s ilyenkor különösen a Fácános nevű erdőbe, a Bihari-Hágóra és Promontorra tettünk élvezetes kirándulásokat. Az ifjak csendben haladtak végig az utcákon s künn a játszótéren is megfelelő viseletet tanusítottak, úgy hogy semminemű czivakodás vagy baleset nem adta elő magát.

A M. U. E. nemzetközi úszoversenyéről.

Eseményekben gazdag idei úszószezónunk tetőpontját érte el a Magyar Úszó-Egyesület által Nagy-Boldogasszony napján rendezett úszóversenyekben, melyekben hazai úszóink színe-java adott találkozót egymásnak.

Nemzetközi jelleget a meetingnek *Orlik* bécsi kiváló úszó és *Fried* szintén bécsi versenyző megjelenése kölcsönzött, kik azonban a mell- és hátúszás versenyek kivételével alapos kudarczczal távoztak. Versenyzőink minden tekintetben fölényes szerepet játszottak külföldi vendégeinkkel szemben s győzelmükkel bebizonyították, hogy nem csak rövid, hanem hosszú távon is a kontinens legjobb úszói.

A M. U. E.-nek 10 esztendő fennállása óta ez volt legsikerültebb meetingje. Úszóversenyen eddig nem tapasztalt óriási érdeklődés nyilvánult két hét előtt Bécsben diadalmasan szerepelt derék versenyzőink küzdelmei iránt. Már kora délután sűrű embertömeg lepte el az Andrássy-út folytatását képező hidat, továbbá a Budapesti Korcsolyázó-Egylet csarnoka mellett levő partokat, míg a vizen a csónakok egész raja képezte az uszópálya jobboldali természetes határát. A Korcsolyázó-Egylet csarnokának terrassza is zsufolva volt az érdeklődőkkel kik ezuttal rendkívül izgalmas és szép küzdelmeknek lehettek szemtanúi.

Magyarország 100 yardos bajnokságának klaszikus versenyével kezdődött a meeting. Csak két induló állott a starthoz. *Gräfl Ödön* a többszörös gyorsúszóbajnok s *Halmay Zoltán*, a bécsi versenyek hírneves szereplője.

70 yardon át a két versenyző egy vonalban küzd egymással; *Gräfl* látszólag erőlködik, míg *Halmay* gyönyörű strokejaival lassankint előnyt szerez magának s egy testhosszal biztosan győz. Az elért idő nem mondható valami kitűnőnek, de tekintve azt, hogy forduló nélkül egy huzamban úszva éretett el, hazánkban e távon legjobbnak elismert eredménynek számít.

A II.-ik versenyszámnak érdekes képet kölcsönzött a 10 junior induló részvétele. Szép küzdelem után *Spitz Dezső* győzött versenytársai fölött. A vert mezőnyben szerepelt *Gonosz József*, Bécsben győztes juniorunk is, a mi nagyon is hízegő jeles fiatal úszógárdánk képességeire.

Az ifjúsági verseny az előbbinél is mozgalmasabb volt. 12 induló állott a starter zászlaja elé, melynek lebocsátása után oly csapkodást vittek véghez kis karjakkal, mintha nem is gyerekverseny győzelméről, hanem valamely bajnokság elnyeréséről lett volna szó. E versenyben elért idő kitűnő s nem kell félnünk attól, hogy mostani úszógeneráczióink méltó utód nélkül marad.

A nap főeseménye *Magyarország 1 angol mfd.-es bajnoksága* következett ezután, melyben *Balaton* és *Kiss G.*, továbbá a bécsi *Orlik* indultak. Kezdet után *Balaton* vezet s egyenletes tempóban uszva fokozatosan nagyobbítva előnyét versenytársai fölött. A 6.-ik hosszúl *Orlik* feladja a versenyt, midőn körülbelül 25—30 yardal elmaradt s példáját csakhamar *Kiss* is követi. *Balaton* 27 perc 47 másodperc alatt uszta be a távot, új országos recordot teremtett; erőteljes, kiadós csapásai bámulatot keltettek s méltán kiérdemelte a bajnokság büszke czímét.

A hátúszás versenyében *Orlik*, a mellúszásban *Fried* bécsi úszó aratott fölényes diadalt ellenfelein. A különben kitűnően összeállított programmba legkevesebbé illettek be eme versenyek, melyeknek komoly jellege nincs, s inkább valamely másodrendű meeting program töltelékeül szokták felhasználni.

A *Porzolt Gyula* emlékversenye szolgáltatta a legszebb végküzdelmet, a melyet valaha úszóversenyekben láttunk. *Balaton* Károly találkozott *Halmay*val körülbelül egy távon, melyben ez utóbbi csak nemrégiben aratott győzelmet *Balaton* felett, 3 héttel ezelőtt *Balatonfüreden* rendezett 1 km.-es magyar bajnokságu versenyében. Tekintettel arra, hogy *Halmay*t a 100 yardos bajnokság nem vette annyira igénybe, mint *Balaton*t az 1609 méteres bajnokság bravuros meguszása, általános volt a vélemény, hogy emlékverseny idei győztese *Halmay* lesz. A verseny kimenetele azonban arról győzött meg bennünket, hogy *Balaton*ban csodálatos kitartás, rendkívüli akaraterő lakozik, mert csak így érthető, hogy az utolsó méterekben második helyre tudta szorítani a már biztos győzőnek látszó *Halmay*t. Három induló vett részt e versenyben; komoly szerepet azonban csak *Halmay* és *Balaton* játszottak, ki a start zászló lebocsátása után erős tempóban kezdik a ver-

senyt s fokozatosan előnyt szereznek a mindinkább maradozó Kiss fölött. Mindkét uszó egy vonalban halad, egyszerre fordulnak s csak olykor szerez Halmay némi előnyt Balatoni fölött, ki azonban a különbséget erőteljes strokejaival mindig kiegyenlíti. Az utolsó forduló után Halmay fél testhosszal vezet s körülbelül 50 yarddal cél előtt gyönyörű spurtba kezd. Balatoni nyomában van; pillanatra kiemeli fejét a vízből s látva ellenfele előnyét, a pálya utolsó negyedében óriási energiával spurtba kezd s tempóról tempóra behozván Halmay előnyét, 3 méterrel a cél előtt eléri s fél testhosszal győz Halmay ellen ki a versenyt a cél előtt feladta.

Ugyaníly módon győzött Balatoni három esztendővel ezelőtt Siófokon Orlik ellen, midőn ez utóbbi már-már biztos győztesnek látszott, a mikor az utolsó pillanatban hatalmas rushel felnyomuló Balatoni második helyre szorította. Míg Halmayban az úszásmódot erőteljes kiadós huzásait dicsérhetjük, nagy hibájául róhatjuk fel, hogy nem tud küzdeni. Halmay jobb uszó Balatoninál, de ez utóbbi jobb versenyző, ki a végküzdelemben minden képességét és energiáját ki tudja fejeteni. Balatoni bizonyítva jobb szerepet játszott volna Bécsben Halmaynál, mert a 100 méteresben (Halmay kivételével) mindenkit legyőzött volna, a 400 és 1609 méteres versenyben pedig föltétlenül második helyet tudott volna magának biztosítani Jarvis mögött.

A 500 yardos ifjúsági versenyben alkalmunk volt a jövő hosszútávversenyzőit látni.

A verseny rendezése kifogástalan volt. A Magyar Úszó Egyletnek minden athletikai, football és kerékpár győzelmei eltörpülnek ama sikerek mellett, melyben nemzetközi uszóversenyeinek rendezése alkalmával része volt. Nem tagjainak egyéni sikerére célozunk, hanem ama eredményekre, melyet a verseny rendezése hanyatlásnak indult uszó-sportunkban előidézett. Az utóbbi években ugyanis football- és athletikai versenyek rendezése annyira lekötötte az egyesület vezetőségének működését, hogy alkalma sem nyílt alapvető sportjának, az úszásnak elég időt szentelni. Mult esztendei visszapillantásunkban is megemlékeztünk uszó-sportunk hanyatlásának okáról, egyben ajánlottuk az úszásnak, mint első sportágnak, a M. U. E. kebelében való intenzívebb kultiválását. Örömmel vesszük tudomásul azt, hogy a M. U. E. idén ezen szellemben munkálkodott s működése nyomán az egyéni diadalok mellett oly sikerről emlékezhetünk meg, mely uszó-sportunk nagyfoku fejlődését s újbóli felvirágzását jelenti.

Ily haladás mellett nyugodtan nézhetünk uszó-sportunk jövője elé, mely a magyar testedzés hírnevét a legegészségesebb sportnemben aratandó nemzetközi győzelmeink révén öregbiteni hivatván s le nem térve az utról, rövid idő fog elválasztani attól, hogy az úszás sportjában legkomolyabb riválisai leszünk a világ első sportnemzetének, az angoloknak.

A Budapesti Torna-Club athletikai viadala

1902. szeptember 14.

A B. T. C. által 1897. év óta kiírt athletikai bajnokságok napja, hazai sportéletünkben mindenkor jelentékeny eseményt képeztek. A lemult öt év alatt az idők némileg megváltoztak ugyan, más sportnemek, kivált a világhódító footballjátéknak nagymérvű terjedése sok hívet vonzott el az athletikától és ma már nem zárkozhattunk el annak beismerésétől, hogy athletánk száma nagyon megcsappant. Ezzel szemben azonban a kvalitás javult meg nagy mértékben, mit eléggé bizonyít ama körülmény, hogy a hol magyar versenyzők megjelennek, végig besöprik a különböző külföldi bajnokságokat.

Ily kiváló erővel szemben természetesen nem igen hajlandók az amugy is csekély számú junior versenyzők bajnoki versenyben sikra szállni és így a mult vasárnapi versenyekre is csak csekély számú induló jelentkezett, ezek azonban, bátran állithatjuk, a kontinens legjobb versenyzőiből kerültek ki. A kis mezőnynek ama előnye volt, hogy a gyorsan leperdülő versenyek nem váltak unalmassá a nézők előtt.

A közönség már megszokta és megkedvelte a B. T. C. bajnoki versenyait és a kedvező idő több ezer látogatót vonzott ki a csömöri-uti versenypályára.

A rendezés a B. T. C. versenyein szokott pontossággal és gyorsasággal mintaszerűen történt.

A versenyek első számában a 100 yardos futásban Hellmich méltó ellenfél nélkül maradt.

A 200 méteres bajnokságban Schubert védő a kitűnő formában lévő Hellmich ellen csakhamar feladta a versenyt.

A magasugrási bajnokságban Gönczy kellő tréning hiányában nem érte el előbbi eredményeit. A harmadik helyre jutott Urbáry szép tehetséggel bíró ifju erő, benne látjuk a jövő bajnokot.

A nap legérdekesebb versenye a diszkoszdobás volt. Fóthi a két első dobásnál kilép és csak harmadik dobásával szerzi meg a jogot, hogy még további három dobást tehessen. Coray összes dobásai egyenletesen 40 méter körüliek, második dobásánál éri el legnagyobb eredményét, melyet Fóthi a negyedik dobásnál 4 centiméterrel túlhaladt és ezzel a bajnokságot megnyeri.

A világrekord ugyan nem éretett el, de figyelembe veendő, hogy a francia Eynard diszkosza csak 1'02 kilogramm volt, a Bécsben használt diszkosz alkalmassint szintén 2 kilogrammon aluli volt, míg a jelen esetben használt diszkosz pontos súlya 2'06 kilogramm és a dobások szél ellen történtek.

Igen érdekes volt még az 1 angol mértföldes térelőny is, melyet egy kiváló vidéki erő az eperjesi Bruger nyert meg szép stílusban.

A verseny részletes eredményei következnek:

I. Sikfutas 100 yard.

1. Hellmich Miksa (O. T. E.) 12".

2. Börz Sándor (B. T. C.) utána Matyók.
Küzdelem nélkül nyerve.

II. Magyarország bajnoksága magasugrásra.

1. Gönczy Lajos (B. E. A. C.)	168 cm.
2. Ugró László (M. U. E.)	162 "
3. Urbáry H. (B. T. C.)	155 "

III. Magyarország bajnoksága 200 méteres síkfutásra.

1. Hellmich Miksa (O. T. E.) 23...
 2. Bötz Sándor (B. T. C.)
- Schubert feladja a versenyt.

IV. Távolugrás.

1. Schuberth E. (M. U. E.)	6:38 m.
2. Gajzágó Tib. (B. E. A. C.)	6:30 m.
3. Kovács S. (B. T. E.)	6.— m.

V. Síkfutás 1 angol mértföldre térelőnyvel.

1. Bruger Géza (Eperjesi T. és V. E. 80 m. előny 4' 82")
 2. Manglitz Fer. (F. T. C. 25 m. előny.)
 3. Keszeg Pál (M. U. E. 25 m. előny.)
- Kitűnő handikap.

VI. Magyarország bajnoksága diszkoszvetésre.

1. Főthi Nándor (N. T. E.)	40:42 méter.
2. Coray Arthur (B. T. C.)	40:38 "
3. Beran József (F. T. C.)	33:55 "

VII. Síkfutás — angol mértföld.

1. Hellmich Miksa (O. T. E.) 55—.
2. Nirnsee Gyula (Pozsonyi T. E.)
3. Matyók Kálmán (B. T. E.)

Sport-Világ.

Az abbaziai uszó-versenyek.

Az I. Wiener Amateur Schwimm-Club meghívására uszókink résztvettek az abbaziai uszóversenyeken, de ezuttal nem söpörték úgy össze a díjakat, mint az eddigi szerepléseik alkalmával megtették. Bár a rövidtávu versenyben Halmay fölényével győzött, a hosszútávu bajnokságban Balatoninak ezuttal a harmadik helylyel kellett megelégednie az osztrák Milella és az ifjabb magyar uszógeneráció egyik legtehetségesebb tagja, Kiss Géza mögött. Balatonit úgy látszik a Balaton átuszása zökkenetette ki remek kondíciójából; izmai a erőfeszítéstől elvesztették ruganyosságukat, csapásai ennek folytán rövidebbek lettek, ezáltal nem elég kiadósak. Kiss Géza a versenyben csaknem végig vezetett s Milella csakis szívósságának s a végspurtban kifejtett energiájának köszönhetette győzelmét. Kiss a végküzdelemben feltétlenül szükséges erélyt kifejteni képes lesz, úgy mihamar legjobb hosszú távuszónk lesz.

A részletes eredmények a következők:

I. Megnyitó verseny. (100 m.)

1. Mohovich József (Abbazia).
 2. Fehérkövy B. (B. Sp. C.).
- Idő: 1 p. 25²/₅ mp.

II. Gyorsuszás (50 m.)

(A fürdőigazgatóság díjáért).

1. Halmay Zoltán (M. U. E.).
 2. Keszler Károly (I. W. A. C.).
 3. Marconi Albert (I. W. A. S. C.).
- Idő: 29¹/₅ mp.

III. Nők versenye. (50 m.)

1. Mohovich Miczi (Abbazia).
 2. Frizdk Frida (I. W. A. S. C.).
- Idő: 1 p. 7 mp.

IV. Seniorok versenye. (200 m.)

1. Mayer Lipót (I. W. A. C.).
 2. Anderle Alajos (I. W. A. S. C.).
- Idő: 2 p. 35 mp.

V. Ausztria 1000 méteres bajnoksága sós vízben.

1. Mario Millela (I. W. A. S. C.).
 2. Kis Géza (M. U. E.).
 3. Balatoni Károly (M. A. C.).
- Idő: 17 p. 20 mp.

VI. Gyermek verseny. (50 m.)

1. Kelson Oszkár.
 2. Wortmann Oszkár.
- Idő: 1 p. 12²/₅ mp.

VII. Melluszás. (200 m.)

1. Schwarz Bruno (Berlin).
 2. Böhm Róbert.
- Idő: 3 p. 12⁴/₅ mp.

VIII. Buváruszás.

1. Marconi Albert (I. W. A. S. C.) 24 ponttal.
2. Blau Henrik (W. S. C. A.) 20 ponttal.

IX. Nők uszó-versenye. (200 m.)

1. Gerin Gizella (Bécs).
 2. Frizek Malania (Bécs).
- Idő: 4 p. 15²/₅ mp.

X. Hátonuszás (100 m.)

1. Schwartz Bruno (Berlin).
 2. Orlik Simon (W. S. Austria).
- Idő: 1 p. 28²/₅ mp.

XI. Vigasz-verseny.

1. Balatoni Károly (M. A. C.).
 2. Bender Ottó (I. W. A. S. C.).
- Idő: 1 p. 21²/₅ mp.

S.-V.

Testnevelési ügyek

az 1900—1901-ik értesítők alapján.

(I. Játékdélután. II. Programmértekezések. III. Ifjúsági egyletek. IV. Test- és erőmérések. V. Vegyesek.

Az *eperjesi* kat. főgymnasium tornaköre (Ért. 39. 1.) márczius 25-én házi ünnepet tartott. Vezetője Pethe Ferencz hangsúlyozza, hogy a kör nem az egyesek rekordjának javítására törekszik, hanem általános képzésre, a minnek jele az, hogy a tagok fele meg tudja csinálni a billenést a nyujtón. Vasárnaponként játék volt a felső osztályuakkal.

A *hódmezővásárhelyi* ev. ref. főgymnasiumnak (Ért. 65.) 71 taggal bíró tornaköre februárius 17-én ünnepélyt és márczius 15-én tornaversenyt és vizsgát tartott. Kerékpárversenyt is tartottak 3 km. távolságra. Bár nem nagy út, de én még az ilyen rövid uton sem tartom helyesnek a kerékpárosversenyeket egyáltalában, fejlődésben levő fiuknak még épen nem való a versenyzés e neme. Legfeljebb a műkerékpározást tenném verseny tárgyává.

Iglón az ág. ev. főgymnasium (Ért. 60. 1.) ifjúsága 55 tagból álló tornakört alakított.

A *késmárki* ev. lyceumban (Érf. 29. 1.) a 41 tagból álló tornakör május hóban disztornázást rendezett. Külön vivőköre is volt az intézetnek, 34 kezdő és tíz haladó taggal.

A *márosszigeti* ev. ref. főgymnasium (Ért. 151. 1.) torna- és vivőegyesületének 64 tagja volt s június 15-én versenyt is rendezett. Az erről szóló jelentésre az a megjegyzésem, hogy kár az iskolába is bevenni azt a túlságos angol-majmolást és yardokat futni, a mikor a mi hosszúságmértékünk a méter. A versenyeknek számokban kifejezhető eredményét nem felesleges az értesítőben közölni, pl. a súlydobásnál vagy ugrásoknál. Nem helyeselhet az sem, hogy pénzjutalmat osztogat a kör a győzteseknek. Nagyobb összeget, pl. ösztöndíjat helyes célra fog a fiu szánni, s arról szüleinek is tudomása van, de a 2—5 koronás díjat nem igen fordítja arra, a mire kellene.

A *nyíregyházi* ág. ev. főgymn. (Ért. 68. 1.) tornaköre márcziustól kezdve minden héten kétszer játszott.

A *selmeczbányai* ág. ev. lyceumban (Ért. 71. 1.) a »Testgyakorlók Körének« 48. vivó, 30 tornász és 81 pártoló tagja volt. Dicséretes részvétel.

Csak a vivásról szól a jelentés a következő iskolák értesítőjében:

Az *ungvári* kath. főgymnasiumban vivőkör alakult miniszterileg jóváhagyott alapszabályokkal. A kör 25 tagja 3 hónapig mestertől tanult, azontul egymás közt vıvtak.

A *nagyenyedi* Bethlen-kollégiumban (Ért. 79. 1.) a tanulók a IV. osztálytól kezdve tanulták a vivást összesen 41-en. Kissé korai a IV. osztályban.

Még nagyobb hibának s rosszul alkalmazott buzgóságnak kell tartanunk azt, hogy a *budapesti IX. ker. főgymnasiumban* (Ért. 58. 1.) a III. és IV. osztályosoknak is tartottak vivótanfolyamot, a VII. és VIII. osztályból pedig már nem akadt egyetlenegy résztvevő sem, a VI-ból is csak egy.

Labdarugóegyesület is van már ebben a gymnasiumban 71 taggal. Mérkőzés volt a budapesti IV. ker. ág. főgymnasium csapatával.

A *hószánkót a körmöcbányai* áll. főreáliskola (Ért. 102. 1.) VIII. osztálya művelte. A rendes játék ott már a múlt iskolai évben is kötelező volt mind a nyolcz osztályban.

Megemlítésre méltó, bár nem tartozik egészen ide a *marosvásárhelyi* kath. főgymnasium „kirándulóegylete“ mely miniszterileg megerősített s az értesítőben (80—85.) közlött alapszabályok szerint működik Célja: ismeretek szerzése „szemlélődés“ útján a természetrajz, történelem, néprajz, művészet és ipar köréből. A mennyiben ily nagyobb kirándulás ugys csak tanári vezetéssel rendezhető, s ilyenkor az illető rendező mindig megteszi a kellő intézkedéseket, felesleges nagyzásnak tűnik fel ezeket az esetről esetre ugys változó intézkedéseket külön alapszabályokba foglalni.

A felsoroltakon kívül sok értesítő emlékszik még meg arról, hogy a növendékek a rendes tornaórákon kívül is űzték valamilyen testgyakorlást, főleg játékot; az országos ifjúsági versenyre készülők pedig különösen gyakorolták a bemutatandó programmpontokat ha nem is volt külön szervezett ifjúsági egyesületek. Legfontosabbnak tartom itt is azt, hogy kedvvel működjenek ifjaink, lehetőleg önállóan, de erre az önnállóságra a tanárnak nevelni kell őket, még pedig nagy munkával.

Bár a napilapok annak idején elég bőven tárgyalták, mégis megemlítendő itt is az az újítás, melyet a VII. ker. áll. főgymnasium a múlt iskolai évben életbe léptetett s melyről az értesítő 25. lapján. „Rendszeres külön tornászás“ cím alatt szó van. Ott ugyanis orvosi vizsgálat alapján 91 oly növendék, kik a rendes tornaórákon némi testi fogyatkozásuk miatt nem vehettek részt. heti 1 órában tornaszaktanár vezetése és az iskolaorvos ellenőrzése mellett külön tornásztak. „Ezek közt voltak gyenge természetűek, láb- és kartörötték, gép- és rövidebb lábúak, állítólagos szıvbajosok, izomreumában és sérvben szenvedők, állítólagos mellbajosok, nehéz légzésűek, nagyfoku távollátók, Basedow-kórosok, szédülésben, erős fejfájásban, orrvérzésben és oldalszurásban szenvedők, csontkinövással, térd- és válldaganattal bírók.“ Mindegyik csak oly gyakorlatokat végzett, melyek rá káros hatásuak nem lehettek. Nem is panaszkodott ez irányban egyik sem. E rendszer alapján a 71-ből csak 3 tanulót kellett a tornázás alul végleg felmenteni. Baleset nem történt.

(Folyt. köv.)

Különfélék.

Kemény Ferencz igazgató, a nemzetközi olimpiai bizottság tagja, a modern sportüzem számos kinövését tanulmány tárgyává téve, vízgálódásainak eredményeit egy legközelebb megjelenő nagyszabású műben fogja közölni. Komoly tanulmányainak eredményeit következő javaslat alakjában terjesztette be báró P. Coubertin, a n. k. olimpiai bizottság elnökének azon kérelemmel, hogy azt az 1903. évben Brüsszelben tartandó chicagói kongresszus elé terjessze.

A beadvány legfontosabb pontjai ezek:

1. A nemzetközi olimpiai bizottság sajnálatát fejezi ki, hogy az 1900. évben Párisban rendezett olimpiai versenyek alkalmával az alapelvek, melyeket ezen bizottság annak idején megállapított, nem vétettek figyelembe.

2. Hogy a modern sportnak a mindenféle fokozás határához jutott specializálását, mely máris kártékony egyoldalú testfejlesztést és különféle kinövéseket szült, visszafordulásra bírja, a bizottság az antik minták példájára (pentathlon stb.) minél több és minél sokoldalubb gyakorlatok egyesítését kívánja a versenyekben, mert csakis ezen általánosabb alapon képzelhető és lehetséges a harmonikus testi nevelés emberi ideálját kifejleszteni.

3. Ennélfogva a bizottság azon óhaját fejezi ki, hogy a testi nevelés különböző (olykor tévesen nemzeti-nek nevezett) szisztémái lehetőleg egy egységes általános szisztémában egygyé olvasztassanak, mely az összes létező szisztémák előnyeit magában egyesítve legjobban megfelelne az ember testi, lelki és szellemi organizációjának, mely mindenhol és mindenkor egy.

4. Azon helyes elvből kiindulva, hogy egyoldalú és elszigetelt testi nevelés, tehát a csak maga kedvéért űzött testkultúra az ember magas rendeltetése szempontjából semmi vagy csak igen minimális jogosultsággal bír, így tehát az emberi faj regenerációja a lélek, szellem és test hármasság szempontjából kísérleendő meg, a bizottság egy választmányt küld ki azon feladattal, hogy tétéles javaslatokat tegyen arra nézve, miként volna lehetséges nyilvános versenyeknél a versenyzők fizikai eredményei mellett és velük együtt az esztétikai igényekre és a lelki és szellemi tehetségekre is figyelemmel lenni és ezeket osztatlanul díjazni.

Portenger, mint játszóhely. A budapest városligeti Stefánia-ut sétáló közönsége, mint már oly gyakran megírtuk, megbotránkozással látja, hogy a mesterséges jégpályán nap-nap után micsoda brutalitással mérgezik meg a fővárosi gyermekek százainak amugy is gyöngye szervezetét. A jégpálya területe futóhomok, a melyről a legkisebb szél is egész porfelhőket ver föl. Most tessék elképzelni száz meg száz főből álló gyermekhadat, a mely, más alkalmas terület híján, ezen a helyen keres szórakozást, üdülést és — jó levegőt. A pálya medenczéje fölött állandóan olyan sűrű portenger hullámszik, hogy egyik partról a másikig nemhogy az arcokat, de már az alakokat sem lehet megkülönböztetni.

És mindez miért? Semmiért másért, mint üzlet okából. Az a terület kis fáradsággal és költséggel a legremekebb játszóhely lehetne. A rendőrség már közölte ennek a módját a fővárossal, mely egyszerűen abból állana, hogy a játszóhelyet begyepesítenék. A főváros azonban a rendőrség felszólításának nem tett eleget, egyszerűen azért, mert a gyepes terület nem alkalmas jégpályának, pedig a jégpályaért jár a fővárosnak, holott a főváros szegény-gyermekek serege, a jövő adóalany, csak évek múlva jövedelmez. Nos, aligha fog jövedelmezni, ha gyermekjátékait a mesterséges jégpálya portengerében kénytelen végigcsinálni. Éppen ezért az adózások szempontjából ki merne itt humanitárius szempontokat emlegetni! Kérjük a nemes magisztrátust, ha már nem gyepesít, a jégpálya területéről egyelőre tiltsa el az ifjúságot. Azután, ha teheti, jelöljön ki alkalmas területet az ifjúság számára. Szegény, földhöz ragadt, 100 százalékos pótdát fizetendő községek a közoktatás ügyi kormányzat egyetlen intésére megtehették, talán megteheti a gazdag főváros is, a melyről, sovány lírénak dacára sem akarjuk elhinni, hogy rossz gazdálkodásának a deficitjét a városligetbe kényszeredő szegény gyermekek tüdején akarja megvenni.

Klotild főhercegnő dija. A Magyar Athletikai Clubot az utóbbi években ismételtén érte az a kitüntetés, hogy az uralkodóház tagjai tiszteletdíjat adományoztak versenyeire. Legujabban Klotild főhercegnő ajánlott fel tiszteletdíjat női lawn-tennis versenyre. A díj drágakövekkel díszített email bonboniére, a club legközelebbi nagyobb szabású lawn-tennis versenye alkalmából kerül kiírásra.

H. W. Plum és Ernest Hale angol középiskolai tanárok, volt oxfordi evőzősök Donau Eschingentől Budapestig eveztek egy canoében. Julius 31-én indultak el s egy teljes hétig rossz időben eveztek, az ut többi részét már kellemes enyhe melegben tették meg. Napi átlagos 50 kilométerrel haladtak, de volt napjuk, melyen csak 20, de viszont a melyen 80 kilométert tettek meg. Utjokban minden nevezetesebb városnál kiszáltak s napokat fordítottak azok nevezetességeinek megtekintésére. Augusztus 12-én érintették Ulmot, 16-án Regensburgot, 21-én Passaut, 27-én érkeztek Bécsbe s szeptember 6-án Budapestre. Itt Budapesten 10-én délig tartózkodtak s ez idő alatt a Pannonia Evezős Club látta őket igaz magyar vendégszeretettel klubházában. Szeptember 10-én délben utaztak vonattal haza, egyenesen Londonba, illetőleg intézetükbe Epsomba, hová az itt töltött napok kedves emlékével térnek.

A Niagara örvényen át. A világ uszóbajnokainak az volt mindig a legnagyobb ambíciójuk, hogy átszusszák a Niagarát, melynek örvénylő víztömege kétségkívül ezer veszedelmet rejt magában. Kilencz évvel ezelőtt Webb kapitány, a világhírű uszó akart átjutni a Niagarán, de vakmerő vállalkozását életevel fizette meg. Scott James három évvel Webb kapitány halála után próbálkozott meg a Niagarával, de ő is belefutott. A

harmadik vállalkozó Carlisle D. Graham volt, a ki 1901. szeptember 7-én szerencsésen átszta a Niagarát, még pedig ugyanazon a veszedelmes ponton, a hol Webb kapitányt eltemették a hullámok. Graham, mint New-Yorkból jelentik, a minap megismételte bravurját és pedig hasonló szerencsével. Graham tudvalevőleg egy általa konstruált hordó segítségével uszott át első ízben s ezt a hordót használta most is. Az uszást az amerikai oldalon kezdte meg s adott jelre ugrott bele a vízbe. A háborgó víz tüstént elragadta s a parton állók ezrei már azt hitték, hogy vége van. Ez azonban csak egy percig tartott, a merész uszó ismét fölbukkant a kavargó víz tetején s látni lehetett, a mint karjának hatalmas erejével biztosan szeli a hullámokat. Egyenesen a kanadai part felé tartott, a hol kevesebb a szikla mint máshol. Quesnston Heights-nél már jóformán túl volt a legnagyobb veszedelmen s ctt egy darab időre megpihenhetett, aztán ismét uszni kezdett s el is érte szerencsésen a partot, a hol persze viharos óváczióval fogadták.

A M. A. C. őszi viadala október 5-én tartatik a klub margitszigeti sporttelepén. A vándordíjak által megállapított versenyszámok a következők:

100 yardos síkfutás Magyarország bajnokságáért: Királydíj (védő M. A. C. Koppán Pál) örökös vándordíj.

Súlydobás Magyarország bajnokságáért: Államdíj (M. A. C. Crettier Rezső) örökös vándordíj.

$\frac{1}{4}$ angol mfd.-es síkfutás: Andrassy-vándordíj (védő M. U. E., B. E. A. C., M. A. C. egy-egy győzelemmel), három egymásután vagy öt egyáltalában való védelemhez kötött időleges vándordíj. Kötelező idő 55 mp.

3. angol mfd.-es síkfutás: József Ágost főherczeg díja (W. A. C. Wratschil Hermann és M. A. C. Bredl Pál egy-egy győzelemmel) háromszor egymásután vagy négyszer egyáltalában való védelemhez kötött időleges vándordíj.

220 yardos síkfutási handicap: József főherczeg díja (védő M. A. C. Heeger Antal) örökös vándordíj.

Magasugrás: Frigyes főherczeg díja (védő O. T. E. Dános Árpád, B. E. A. C. Gönczy Lajos egy-egy győzelemmel) háromszor egymásután vagy négyszer egyáltalában való védelemhez kötött időleges vándordíj.

Diszkoszvetés: Jenő főherczeg díja (védő A. C. Sparta Janda Frantisek két egymásutáni győzelemmel) háromszor egymásután vagy négyszer egyáltalában való védelemhez kötött időleges vándordíj.

Díjazás: A két országos bajnokságban győztes a M. A. Sz. arany-érmét, második a M. A. Sz. ezüst-érmét, harmadik a M. A. Sz. bronz-érmét nyeri. Az Andrassy-vándordíjban győztes — ha a kötelező időn belül teszi meg a távot — arany-érmét, különben ezüst-érmét nyer, a második bronz-érmét, ha legalább öten indulnak ezüst-érmét, a harmadik bronz-érmét nyer. Az érmek kiadásához kötött idő 65 mp. Egyéb versenyekben győztes és második ezüst-érmét, harmadik bronz-

érmét nyer. 10 induló esetében negyedik bronz-érmét 15 induló esetében harmadik ezüst-érmét, negyedik és ötödik bronz-érmét nyer. Az Andrassy-vándordíj kivételével a többi összes versenyben a mindenkori védő ezüst emlékpajzsot nyer.

A soproni áll. reáliskola egészségügyi és testnevelési állapotáról részletesen beszámol a dr. Walter Ignác igazgató által szerkesztett értesítő. Itt közöljük a fontosabb sorokat. Az iskolában a tornát Faragó József és Török Mihály rendes tanárok tanították. Egészségügy. Leszner Rudolf dr., iskolaorvos, megvizsgálta a tanév elején az alsó négy osztályba járó tanulókat. Az I. a. és I. b. osztályu 65 tanuló között volt két rövidlátó, 2 elgörbült gerincoszlopú és baloldali 10, jobboldali 4 kezdetleges magasabb vállu. Mindnyájuk hallása rendes. Testméreteikből a test hossza ingadozott 148 és 120 cm. között (az egyik kyphotikus testhossza csak 98 cm.) A legnagyobb mellkerület 70 cm., a legkisebb 56 (a két elgörbült gerincoszlopán 55 cm.) A legnagyobb testsúly 42 kg., a legkisebb 25.5 (az előbbi kyphotikusé csak 18 kg.) A II. osztályu 53 tanuló között volt egy gyöngelátó erejű, 2 rövidlátó, 1 távollátó és 9 baloldali, 2 jobboldalu magasabb vállu. A III. osztályban volt 56 tanuló között 5 rövidlátó, 2 nagyothalló (csak jobbik fülekre) és 5 baloldali, 4 jobboldali magasabb vállu. A IV. osztály 45 tanulója között volt 4 rövidlátó és 6 baloldali, 3 jobboldali magasabb vállu. — Azonkívül vizsgált a tanév folyamán 26 hibás testű és beteges, ugyszintén 2 gyöngelátásu tanulót, a torna, illetőleg a rajz alól kért fölmentésük okából. Az egyes osztályokban több ízben hospitált, hogy a tanulók testtartását a padokban megfigyelje és korrigálja. Végül a tornaoktatásnál is jelen volt egynéhányszor.

A tanulók egészségi állapota az egész tanéven át általában kedvező volt. A tavasszal uralkodó kanyaró sem terjedt ki intézetünk tanulóira. 28 tanulót újra beoltottak Trachomás tanuló nem volt. Tanulmányi kirándulás összesen 25 volt. Tornavizsgálat 1902. június 17-én. A játéktéren tervezett intézeti tornaversenyt az esős időjárás miatt nem tarthattuk meg, helyette az intézet tornacsarnokában és udvarában folyt le a tornavizsgálat a következő sorrendben: 1. Szabad gyakorlatok osztályonként. 2. Szertornázás: a) *Nyújtón kitűntek*: Groff Sándor, Schummel János és Schummel Sándor, VI. o., Graf Frigyes V. o., Mörz Károly és Procházka Arthur IV. o., Lehner János, Schummel Rezső és Zwinz Alfréd III. o., Krizmanich János I. a. o. tanulók. b) *Körláton kitűntek*: Groff Sándor, Schummel János, Schummel Sándor, Szakonyi Győző VI. o., Graf Frigyes V. o., Mörz Károly IV. o., Lehner János, Schummel Rezső, Zwinz Alfréd III. o. és Krichmanich János I. a. o. tanulók. c) *Lovon kitűntek*: Groff Sándor, VI. o., Graf Frigyes V. o., Mörz Károly IV. o., Schummel Rezső III. o., Mittenecker Ferencz II. o. tanulók. d) *Gyűrűhínlán kitűntek*: Gruber Gyula VII. o., Schummel János VI. o., Graf Frigyes V. o., Schummel Rezső III.

o., Krizmanich János I. a. o. tanulók. e) *Pózna-mászásban kitiűntek*: Schummel Sándor VI. o., Schummel Rezső III. o., Mittenecker Ferencz, Shimetitsch Gyula II. o. tanulók. 3. *Magas ugrásban kitiűntek*: Kugel Ernő VII. o., Bauer Dezső, Dőry Iván, Groff Sándor VI. o., Geiringer Zsigmond, Gergely József, Graf Frigyes, Kiss László, Putz Sándor, Uhlik László V. o., Adler Sándor, Fischer Emil, Kopstein Károly, Mózes Károly, Mörz Károly, Procházka Arthur, IV. o., Frischenecker Ferencz, Schimetitsch Gyula II. o., Kirschbaum Dávid, I. b., Krizmanich János, Kaufmann Dező, Stark Lajos I. a. o. tanulók. 4. *Súlydobás távolra*: Eichinger Károly VI. o. t. jobb kézzel dobott 10 m.-t, bal kézzel 8 m.-t. 5. *Játékok*: I. a. o. Sánta róka gyere ki; I. b. o. Akadályos; II. a. o. Fehér-fekete; II. b. o. Futvaütő; III. o. Tolvajüző; IV. o. Labdahajsz; V., VI., VII. o. Kriget.

A brassói áll. reáliskola Rombauer Emil k. főigazgató által szerkesztett értesítőjében olvassuk, hogy a kötelező játékdélutánok a múlt évben a felső négy osztályra is kiterjesztettek s az új intézmény, ami első sorban az intézet lelkes tornatanárának (Preisner Péter) érdeme, a tanuló ifjúság által lelkesen fogadtatott, s a játékdélután az iskola nyújtotta legkedvesebb elfoglaltatás. A korcsolyázást az enyhe tél nagyon rövid időre szabta s háromszor is csak azért készült a pálya, hogy a nap elolvassza. Végre január hó második felében mégis annyira tartós hideg állott be, hogy körülbelül tíz napon át lehetséges volt a korcsolyázás is.

A lóversenyeket látogató közönség figyelmébe ajánlatik, hogy a versenytéri belépti-jegyeket — a jegypénztáraknál való nagy tolongás elkerülése s tehát saját kényelme érdekében — a verseny-programmokon megjelölt dohánytőzsdékben a versenynapok délelőttjén előre váltsa meg. Színtugy saját érdekében áll a közönségnek, hogy a beléptijegyeket láthatóan viselje, hogy az ellenőrség felszólításait mellőzhesse.

A Budapesti Sport-Club atletikai versenye múlt hó 31-én foly le következő eredménnyel:

100 yardos handicap.

1. Schäffer Imre (B. S. C.) 8 m. előny 10 —"
2. Gal J. (B. S. C.) 9 m. e.
3. Ravasz Pál (B. S. C.)

Súlydobás-handicap.

1. Vértess G. (B. S. C.) 13 m. 4'30 m. előny.
2. Sorgó M. (B. T. E.)
3. Klein J. (B. S. C.)

— angol mfd.-es junior-futás.

1. Nagy I. (O. T. E.) 2' 16 —"
2. Keszeg P. (M. U. E.)
3. Berneg J. (B. S. C.)

Hármasugrás-handicap.

1. Holits G. (B. S. C.) 13'25 m. 2'20 m. előny.
2. Csóky T. (B. S. C.)
3. Ugró M. (M. U. E.)

300 m.-es futás.

2. Gorka Ág. 38"
2. Matyók K. (B. T. E.)
3. Bötz S. (B. T. C.)

Két angol mfd.-es gyaloglás.

1. Sorgó M. (B. T. E.)
2. Vogl E. (B. S. C.)
3. Hegedüs L. (B. S. C.)

2500 m.-es futás.

1. Keszeg P. (M. U. E.) 8 : 43 —.
2. Enczmüller J. (B. S. C.)
3. Telkesy J. (M. A. C.)

Távolugrás-handicap.

1. Klein J. (B. S. C.) 6'03 m. 65 cm. előny.
2. Tóth L. (M. U. E.)
3. Ravasz P. (B. S. C.)

200 m.-es futás-handicap.

1. Holits G. (B. S. C.) 23 —"
2. Gorka A. (B. S. C.)
3. Matyók K. (B. T. E.)

Jellemző, hogy a versenyszámok között öt handicap volt, melyeknek csaknem összes helyezettjei a rendező egyeslet tagjaiból kerültek ki.

A Magyar Uszó-Egyesület 1902. évi október hó 12-én délután 3 órakor a csömöri-uti pályán rendezendő nemzetközi atletikai és kerékpáros-versenyeinek sorrendje és feltételei:

I. *100 yardos síkfutás Porzolt Gyula-emlék-verseny.* 1. Porzolt Gyula diszaranykeretbe foglalt email-arcképe, 2. nagy ezüst, 3. ezüst-érem

II. *Junior kerékpár-handicap 1000 m.* 1 nagy ezüst-érem, 2. ezüst-, 3. bronz-érem.

III. *804 1/2 m.-es handicap.* 1. nagy ezüst, 2. ezüst, 3. bronz érem.

IV. *Súlydobás 7 1/2 kg súlylyal.* 1. nagy ezüst-, 2. ezüst, 3. bronz-érem.

V. *3 angol mértföldes síkfutás Magyarország bajnokságáért.* 1. a bajnoki cím 1902. évre és nagy arany-érem bajnoki szalagon, 2. nagy ezüst-, 3. bronz-érem.

VI. *Disskoszvetés, 2 (kgr.)* 1. nagy ezüst-, 2. ezüst, 3. bronz-érem.

VII. *3000 m.-es kerékpár-verseny* mindenféle gépeknek. Győztesnek nagy ezüst-, 2. ezüst-, 3. bronz-érem.

VIII. *402 1/4 m.-es síkfutás-handicap.* 1 nagy ezüst-, 2. ezüst-, 3. bronz érem.

IX. *10,000 m.-es kerékpár-verseny.* 1 nagy ezüst-, 2. ezüst-, 3. bronz-érem. 2 vezetődíj. 1. ezüst-, 2 bronz-érem.

X. *2000 m.-es akadály-verseny.* 1. nagy ezüst-, 2. ezüst-, 3. bronz-érem, (akadályok 4 m. széles vizes, árok, 1 m. magas, 1'50 m. széles sáncz, 1 m. magas fal, sávénygátak, 1'10 és 90 cm. léczgátak.

XI. *220 yardos handicap.* Minden előfutam külön versenynek számít, győztesnek ezüst-, 2 bronz-érem, a döntő győztesének külön nagy ezüst érem és tisztelet-

díj, 2. tiszteletdíj. A döntőben indulhat az előfutamok 2—2 helyezetteje.

Nevezések 1901. október 2-ának esti 8 órájáig VI., Nagymező-utca 5. sz. Fizesséry Árpád titkárhoz küldendő.

Tét M. U. E. részére összes számokra 1 kor. Idegenben versenyzőknek az I. és V. számban 10 kor. X.I-ben 3 kor., a többi számban 2 korona.

Halmayról az angol lapok az itt járt angolok nyomán azt írják, hogy ily elsőrangú úszó látására a kontinensen épen nem voltak elkészülve és azt tartják róla, hogy angol viszonyok között a 100 yardos képes volna 1' alatt uszni (világrekord). Stílusa ép olyan, mint az ausztráliai bajnoké, Cavill-e és képességei is rövid távon ezzel egyenraguak. Cavill a 100 yardos és 220 yardos angol bajnokságokban kézcsapással veszített honfitársa Lane ellen, világrekordidők alatt.

A Balaton átuszása bajnokságát augusztus hó 17-én rendezte a Magyar Athletikai Club Balatonfüredről Balatonföldvárra. A bajnoki versenyre Lajos Viktor főherceg ajánlott fel vándordíjat. Az indulás reggel 8 óra 40 perczkor Balatonfüredről, a Stefánia Yacht Egylet klubházától történt. Hatan indultak: a védő Balatoni (Gräfl) Károly (M. A. C.), Anderles Alajos (I. W. A. S. C.) Bécs, Anderlik Edr és Malarszik József (Balatoni U. E.), Balogh Gusztáv és Bosányi Andor (M. A. C.). Hullámverés és nyugat-délnyugati szél megnehezítette az uszást. A versenyzőket két benzinmotor és evezős-csónakok kísérték. Balatoni kezdettől fogva vezet, utána Anderle, majd Malarszik, Anderlik, Balogh és Bosányi adja fel előbb a küzdelmet, majd a bécsi Anderle (1— órai uszás). Kiválóan nehéz volt az uszás a tihany-síon tuli vízszorosnál. — Elsőnek érkezik be Balatoni (Gräfl) Károly 5 ó. 44 p., másodiknak Malarszik 6 ó. 32 p.

Uszóverseny Aradon. Augusztus 24-én az Aradi Athletikai Club uszóversenyt rendezett Aradon. A Maros bajnoka lett 1000 méter távolságra Balatoni (Gräfl) Károly (M. A. C.), a ki egy karhosszal győzött heves küzdelem után. Második Halmay Zoltán lett (M. U. E.) harmadik Pivny Béla (M. A. C.) körülbelül 60 méterrel. A versenyt nagy közönség nézte. Csaknem a célpontig együtt haladtak a versenyzők s a győztes az utolsó pillanatban iramodott előre.

Halász Zsiga, jeles vívómesterünk az alábbi körlevélben hívja fel az érdeklődőket kitűnő hírű intézetére: IV. ker., váci-utca 16. sz. I. em. 19. a. alatti vívótermem f. hó 15-én a jelen tanévre is megnyitattik. Jelentkezéseket, a vitór-, kard- és ökölvívásra, valamint a tornázásra is hétköznapiokon d. u. 3—8 órák között bármely időben elfogadok és pedig mindkét nembeli növendékeket és felnőtteket. Egész tanévi kötelezettség mellett a tandíjak úgy a közös és csapat, valamint a külön órákra is mérsékeltek. Más czim alatt pedig semmiféle díj nem szedetik, a vívószeret használat

szintén díjtalan. Becses látogatását kéri. Budapest, 1902. Szeptember hó. — Halász Zsiga, vívómester, budapesti ev. ref. főgymn. tanár.

Magyar athlétaink győzelme Ausztriában. A f. hó 8-án Bécs-Margarethenben tartott atletikai verseny eredményei következők:

Alsó-Ausztria bajnoksága 100 yardos futásra.

1. Schuberth E. (M. U. E.) 10'. (?)
2. Vajda K. (B. A. K.)
3. Grosz.

Alsó-Ausztria bajnoksága 1 ang. mértföld.

1. Lixl 5' 12", 2. Krausz, 3. Scherg.

Alsó-Ausztria bajnoksága diszkoszdobásra.

1. Fóthi Nándor (N. T. E.) 41.97.
2. Strausz (B. E. A. C.), 3. Bauer (Bécs).

A 7-én és 8-án Korneuburgban tartott versenyek eredményei:

Országuti futóverseny 13 km,

1. Dessort 41' 50", 2. Sax, 3. Blau.
- Sax vezet, de a cél előtt kidől

Alsó-Ausztria bajnoksága 100 m.-es futásra.

1. Schuberth E. (M. U. E.) 11—.
2. Vajda K. (B. A. K.), 3. Wurz.

Diszkoszvetés.

1. Bartkó Jenő (B. E. A. C.) 33'88.
2. Wachuda, 3. Klein.

Alsó-Ausztria bajnoksága 1 kilométerre.

1. Janszky (Prága) 2' 55—, 2. Stöger, 3. Beh.

Alsó-Ausztria bajnoksága 5000 m.

1. Dessort 18' 30", 2. Schabes, 3. Kelner Abs.

Gyaloglás 3000 m.

1. Sorgó Miklós (B. T. E.) 13' 59", 2. Höss,
3. Neufeld.

A Budapesti III. kerületi Torna- és Vivó-Egylet mult hó 31-én III. ker., Határ-utcai pályáján tartott atletikai házi versenye a következő eredményekkel végződött:

I. 60 yardos síkfutás. 1. Schmideg Zsigmond 6—, 2. Salzmann Aurél.

II. Diszkoszvetés kezdőknek. 1. Oderszky Frigyes, 28'92 m., 2. Paulin János 26'82 m., 3. Reich Nándor 23'34 m.

III. Távolugrás és labdahajítás. 1. Bernáth János ugrása 5'92 m., dobása 37'12 m. 2. Paulin János ugrása 5'10 m., dobása 39'6 m.

IV. Gerelyvetés. 1. Paulin János 28'25 m., 2. Ruda Győző 26'20 m.

V. Labdarúgás távolba. 1. Paulin János 38'04 m.

VI. Rudugrás. 1. Varga János 2'55 m.

VII. Sikfutás. (402— m.) 1. Schmidek Zsigmond 58—“.

VIII. Gyaloglás. (1609 m.) 1. Hasza István 8' 9—“, 2. Horváth Gyula.

IX. Sulydobás (térelőny-verseny). 1. Prikkel József 9'20 m. (1'20 m. előnnyel), 2. Ruda Győző 9'12 m. (scrath).

X. Sikfutás térelőnnyel. (1609 m.) 1. Hasza István (60 m. előnnyel) 5' 32“, 2. Bernáth János (scrath).

A Pozsonyi nemzetközi evezős-versenyt f. hó 8-án tartották meg.

Verőfényes, szép nap kedvezett a regattának s a kellemes idő Pozsony szépeit és a kiállítás alkalmából ott időző sok előkelőséget csalt ki. A Hajós-Egylet háza mellett levő nézőtérrel s a szabad Dunaparttól oly óriási közönség nézte végig a pozsonyi első regattát, hogy a pestiek megirigyelhették. A házigazda szerepét betöltő Hajós-Egylet tagjai mindent elkövettek az evezős-ünnepély sikerének érdekében.

Csinosan feldiszipált emelvényen voltak közszemlére téve a kiállítás igazgatósága, az Országos Evezős-Szövetség és a Pozsonyi Hajós-Egylet elnökének neje által felajánlott remekművi tiszteletdíjak.

A versenyprogramm változást szenvedett, a mennyiben a 4-es és 8-as számok felcseréltettek, miu-

tán a győriek négyese nem indult, s hogy a 8-as számban egyenlően pihent csapatok induljanak.

A verseny igen érdekes végküzdelmekkel folyt le. A nyolczas versenyben a Neptun mindjárt a start után vezet s a csapat vezérevezése oly erős tempót diktál az egész pályán végig, hogy a pozsonyi csapat nem bír felnyomulni s öt hosszal második marad. A győztes csapat következőkből állott: Gallus Béla, Horváth Árpád, Plósz Pál, Bodocsi Béla, dr. Haas Ödön, Oláh Gábor, Walder Béla, dr. Pósch Gyula és Koós Elemér kormányos.

A skiff-versenyben Richter Géza, a Győri Csónakázó-Egylet tagja és a lundenburgi Dvoracek Károly indult. A köt hajó 4000 méterig majdnem együtt halad, itt Dvoracek egy hajóhoszt nyer, mit a célíg három hosszra növel. Richtert úgy látszik, hogy a tavaszi és nyári tréning nagyon megviselte, a végküzdelemben már rövideket húzott.

A 4-es számban, miután a győriek nem indultak, két pozsonyi csapat küzdött az elsőségért.

E számok után még a hajósok és matrózok versenye volt.

Reméljük, hogy a Szövetség a jövő évben is fog versenyt rendezni e kiválóan alkalmas helyen. S ha a verseny a tavaszi versenyek idejében tartatik meg s a kiírás a vidékiek óhajának is eleget tesz, bizonyára az ideinél nagyobb részvét várható. S.-V.

ÓVÁS!

Tudomásunkra jutott, hogy idegen gyárból származó oly pneumaticok vannak forgalomban, melyekre **védjegy-hamisítás szándékával**

„Continental“

szó van bélyegezve.

Figyelmeztetjük t. vevőinket és a nagyközönséget, hogy a valódi

CONTINENTAL-PNEUMATIC

a gummiba préselt **sas** védjegyről ismerhető fel.

Egyszersmind kinyilatkoztatjuk, hogy feljelentéseket, melyek a védjegybitorlás felderítésére és megbüntetésére vezetnek, szívesen és busásan jutalmazunk.

Magyar ruggyantaárugyár részvénytársaság
B u d a p e s t.

Vivók körében

sensatiót kelt a gummiból készült, szabadalmazott

„Damascinus“

kardmarkolat,

mely rugalmasságánál fogva **nem nyomja a kez-
zet, elhárítja a kard csúzását, megóvja a kez-
tyüt a kopástól.**

A cs. és kir. hadügyminiszterium 1522/1896. sz. rendeleté-
vel tanítási czélokra ajánlotta.

== Bármely kardra könnyen ráerősíthető. ==

Legtöbb államban szabadalmazva.

Viszontelárusítók kerestetnek.

Magyar ruggyantaárugyár részvénytársaság
B U D A P E S T.